

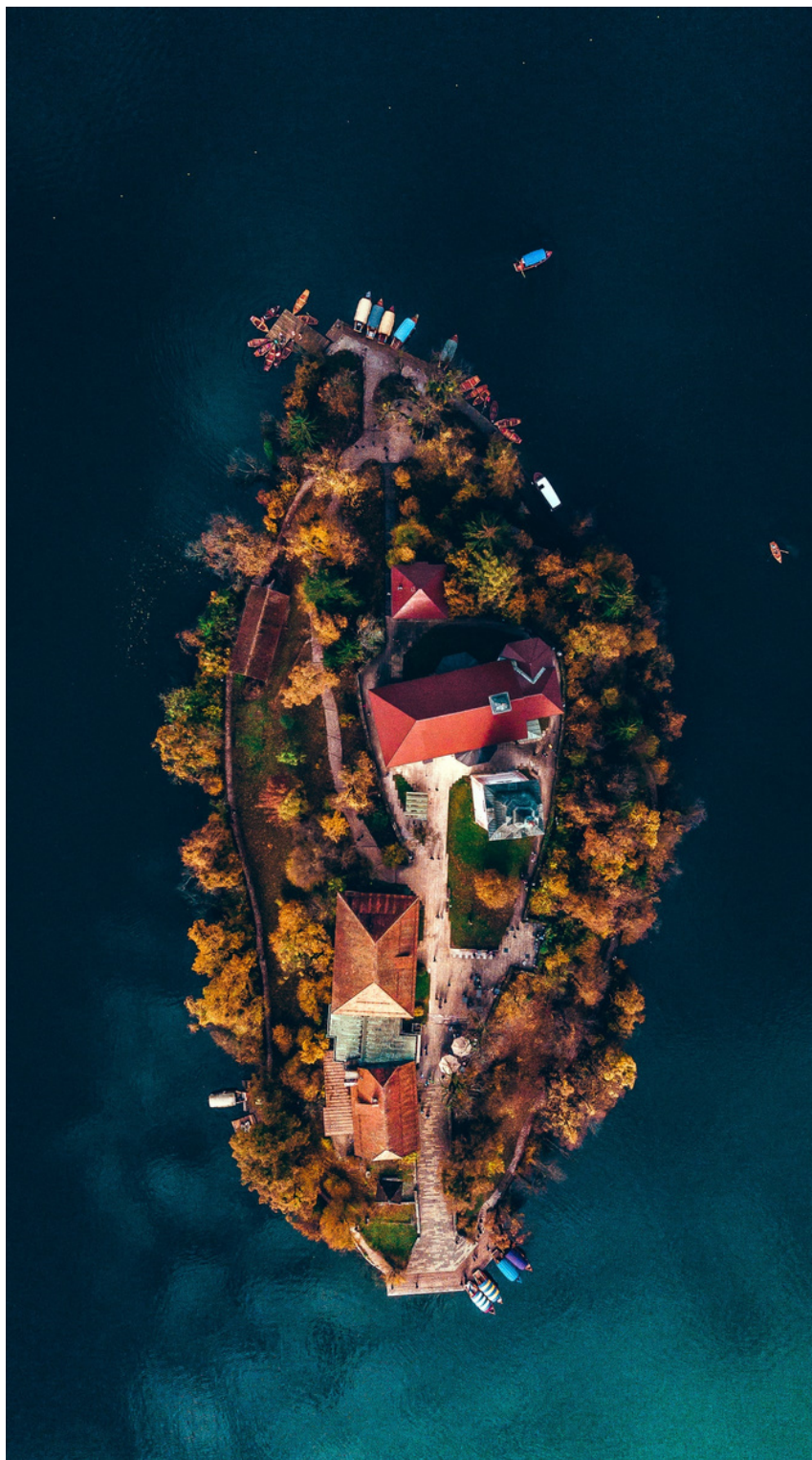

TEDNIK PEN

TEDENSKO DOGODJE

6. maj 2022

št. 17/2022

UVODNIK

SREČANJE PISATELJEV

CANKARJEVA NAGRADA

DOGODKI

PROTEST

ZGODILO SE JE

Blejsko srečanje v senci grozovite vojne

Letošnje srečanje mednarodnega odbora Pisatelji za mir bo potekalo v času, ko se nedaleč od nas odvijajo grozoviti spopadi, v katerih so cilj in žrtve predvsem civilisti, največ pa je razrušenih bolnišnic, šol in zasebnih domovanj. Če se nam ruska invazija zdi kot nočna mora, se spomnimo na leto 1992 in trume bosanskih beguncev, ki so iskali zavetje pred srbsko agresijo.

Kdaj in kje se je spet zbudila zver, ki je pogrizla globalno etiko in poteptala vse konvencije in meddržavne sporazume, ki so včasih bolj, včasih manj uspešno reševali konflikte tudi preko OZN. Naš in Mednarodni PEN še vedno protestiramo proti sramotni obravnavi publicista in ustanovitelja Wikileaksa Juliana Assangea, saj se prav na njegovem hrbtu že desetletje kreše ta etični propad osnovnih vrednot človečnosti.

Za PEN večkrat pravijo, da smo OZN brez vojske in denarja.

A imamo svobodno besedo, občutljivo pero, da jo zapišemo. Čeprav težko kljubujemo vojaški sili, beležimo, ustvarjamo, premikamo človeštvo k empatiji in k bolj humanemu ravnanju v prihodnje. PEN je pomembna mednarodna organizacija in naše delo zanj plemenito.

Teden, ki prihaja, bo izjemno živahen, začeli pa ga bomo v nedeljo, 8. maja na Vrhniki, kjer bo Upravni odbor tretjič podelil Cankarjevo nagrado. Trenutno je med največjimi finančnimi literarnimi nagradami pri nas. Nagrajenec/nagrajenka bo prejel/a 10.000 evrov. Zahvala gre prizadevanjem našega odbornika Marka Golje, občini in knjižnici Vrhnika, sponzor pa je tudi Krka. Na dan Cankarjevega rojstva se bo Cankarjeva nagrada predstavila tudi v Ivanu tako ljubem mestu - v Trstu.

Dobra novica je tudi prvi obisk kurdsko-turškega pisatelja in predsednika Mednarodnega PEN-a Burhana Sönmeza v Cankarjevem domu v torek zvečer. Obeta se izjemen pogovor in vabljeni, da se nam pridružite ter povabite tudi prijatelje in znance. Napolnimo Kosovelovo dvorano! 140 nas je članov in članic. Z njim bomo že isti večer odšli na Bled, kjer nas gostoljubno vsako leto sprejme župan. Skupščina odbora Pisatelji za mir in srečanje bo potekal v sredo, vrhunec pa bodo četrtkove okrogle mize, kamor ste še vedno vabljeni, a vas prosimo za najavo prisotnosti. Letos imamo namreč več kot 60 gostov v živo. V petek bo srečanje popestril sestanek mreže Alpe – Jadran, ki jo tradicionalno gosti naš odbornik Janez Stergar. Dopoldanski del bo zaključila podelitev nagrad za najboljši šolski esej; nagrajenci in nagrajenke bodo prejeli podpisan izvod Burhanovega romana ter se družili s pisatelji. V večernih urah pa bomo po dveh letih premora spet izvedli festival Obrazi miru, pri katerem posebej opozarjam na literarni večer v ljubljanski Mestni hiši (voditeljica Luna Jurančič Šribar), kjer nas bo župan tudi bogato pogostil.

Ne zamudite naših lepih dogodkov. Tako dolgo smo čakali na osebna srečanja in topel pogled iz oči v oči.

Lep teden vam želim.

Tanja Tuma, predsednica SC PEN

Burhan Sönmez

BLED PRED BLEDOM

Cankarjev dom

10. maja 2022 ob 20h

Pogovor s pisateljem in predsednikom Mednarodnega PEN,
Burhanom Sönmezo

Pogovor bo potekal na predvečer srečanja mednarodnega odbora Pisatelji za mir na Bledu, kjer bo Burhan Sönmez osrednji gost.

O njegovem romanu *Istanbul Istanbul*, ki je v slovenskem prevodu izšel letos pri Cankarjevi založbi (zbirka *Moderni klasiki*), ter o aktualnih družbenih vprašanjih se bo z avtorjem pogovarjal novinar Ervin Hladnik Milharčič. Udeležencem bo uvodoma spregovorila predsednica Slovenskega centra PEN, Tanja Tuma.

54. Mednarodno srečanje pisateljev na Bledu**PROGRAM****Četrtek 12. 5. 2022**

8:15 – 9:00

Prazni stoli**Ogled praznih stolov, posvečenih preganjanim avtorjem.**

9:00 – 10:30

Okrogla miza mednarodnega odbora Pisatelji za mir: Propad globalne etike: odziv pisateljev.

Nagovor: Simon Mundy.

Moderator: Emmanuel Pierrat.

Govorniki: Tienchi Martin-Liao, Sándor Halmosi.

Simultano prevajanje.

10:30 – 11:00

Odmor, kava, voda v preddverju.

11:00 – 12:30

Okrogla miza mednarodnega odbora Pisatelji za mir: PEN stoji z Ukrajino.

Nagovor: Iryna Starovoy.

Moderator: Olha Mukha.

Govorniki: Taciana Niadbaj, Tomica Bajsič, Sarah Lawson.

Simultano prevajanje.

12:30 – 14:00

Kosilo

14:00 – 15:30

Okrogla miza Slovenskega centra PEN: Bosna in vse Bosne tega sveta

Nagovor: Valentin Inzko.

Moderator: Andrea Lešić.

Govorniki: Boris A Novak, Tomica Bajsič, Antoine Spire.

Simultano prevajanje.

15:30 – 16:00

Odmor, kava + voda v preddverju

16:00 – 17:30

Okrogla miza Slovenskega centra PEN: Pet jezdecev apokalipse: covid, sovražni govor, nasilni protesti, globalno segrevanje in zaton demokracije.

Nagovor: Tone Peršak.

Moderator: Teresa Cadete.

Govorniki: Philippe Pujas, Edvard Kovač.

Simultano prevajanje.

18:00 – 22:00

Restavracija Špica

Večerja z županom Bleda, g. Janezom Fajfarjem

O FESTIVALU

Osrednji del festivala bo potekal 13. maja ob 19. uri na štirih različnih lokacijah: v Mestni knjižnici Kranj, v Knjižnici Bled, v kulturni rezidenči Mežnarija pri Kapelci nad Kropro in v Mestni hiši v Ljubljani. Namen festivala je odpreti širši prostor za govor o miru, ponuditi načine za ozaveščanje o vrednoti miru za vse generacije ter spodbujati zavest, da prav vsi v družbi lahko prispevamo k miru.

V okviru 54. mednarodnega srečanja pisateljev na Bledu

Slovenski center PEN

organizira

9. festival literature za mir

OBRAZI MIRU.

OBRAZI MIRU

KNJIŽNICA KRANJ

Edvard Kovač, Antoine Spire, Philippe Pujas, Sylvestre Clancier, Jean Philippe Domecq, Teresa M.L.R. Cadete

MEŽNARIJA PRI KAPELCI NAD KROPRO

Tone Peršak, Bruno Mercier, Laura Mintegi, Alenka Jensterle Doležal

KNJIŽNICA BLED

Tanja Tuma, Iryna Starovoyt, Jeni Williams, Simon Mundy, Peter Mickwitz, Sarah Lawson, Sergej Roič, Natalija Ivanova, Emmanuel Pierrat

MESTNA HIŠA V LJUBLJANI

Luna Jurančič Šrbar, Sameer Sayegh, Lana Derkač, Entela Kasi, Lejla Kalamujić, Sandor Halmosi, Barbara Pogačnik, Alix Parodi, Souzan Ali, Boris A. Novak, Dejan Koban, Alja Adam, Aleš Mustar

OBRAZI MIRU LITERARNI ODRI

13. maj 2022 ob 19. uri

54. Mednarodno srečanje pisateljev – Obrazi miru Ob žici

VABILO

V Mestni hiši v Ljubljani bomo 13. maja ob 19. uri gostili prvo predstavitev antologije poezije z naslovom Ob žici, ki jo skupaj s slovenskimi in ostalimi balkanskimi pesniki in pesnicami pripravlja Hrvaški center PEN. Navzoče bosta nagovorila župan Zoran Janković in podpredsednik Mednarodnega PEN-a Boris A. Novak. Dogodek bo vodila Luna Jurančič Šribar. Glavna tema dogodka bo begunski val in trpljenje beguncev na Balkanski poti.

Nastopajoči:

Sameer Sayegh, Lana Derkač, Entela Kasi, Lejla Kalamujić, Sandor Halmosi, Barbara Pogačnik, Alix Parodi, Souzan Ali, Boris A. Novak, Dejan Koban, Alja Adam, Aleš Mustar

O festivalu:

Osrednji del festivala OBRAZI MIRU bo potekal 13. maja ob 19. uri na štirih različnih lokacijah: v Knjižnici Bled, Knjižnici Kranj, v kulturni rezidenci Mežnarija pri Kapelci nad Kropo in v Mestni hiši v Ljubljani. Namen festivala je odpreti širši prostor za govor o miru, ponuditi načine za ozaveščanje o vrednoti miru za vse generacije ter spodbujati zavest, da prav vsi v družbi lahko prispevamo k miru.

Drage kolegice in dragi kolegi,

leto je naokrog in spet, že tretjič bomo podelili Cankarjevo nagrado za najboljše literarno delo minulega leta.

Nagrado so kot poklon Ivanu Cankarju in sodobni slovenski književnosti soustanovili Slovenski center PEN (kot pobudnik), Slovenska akademija znanosti in umetnosti, Univerza v Ljubljani in Znanstvenoraziskovalni center SAZU; Občina Vrhnika je njena glavna donatorica, letos pa del nagrade prispeva tudi Cankarjeva knjižnica Vrhnika. Tako bo nagrajenec oziroma nagrajenka ob priznanju in utemeljitvi nagrade dobil(a) tudi denarni znesek v višini 10000 evrov.

Leta 2020 smo nagrado podelili prvič (dobil jo je Sebastijan Pregelj za roman V Elvisovi sobi), lani drugič (dobitnik je bil Gašper Kralj za roman Škrbine), letos pa se za nagrado potegujejo pesnica in glasbenica Nina Dragičević (s pesnitvijo To telo, pokončno), dramatičarka in performerka Simona Semenič (z dramsko zbirko tri igre za punce) ter pisatelj in fotograf Dušan Šarotar (s pripovednim delom Zvezdna karta).

Nagrado bomo podelili na prireditvi v Cankarjevem domu na Vrhniki na Tržaški 25 v nedeljo, 8. maja ob 16. uri. Če vas bo ustavilo slabo vreme, lahko podelitev spremljate na programu Ars in video prenos tudi na njegovih platformah, zagotovo pa bo o njej izčrpno poročal še drugi medijski partner, časnik Dnevnik.

Na prireditvi bosta nastopila glasbenika Inti Pucihar in Alenka Jezernik s skladbami Petra Šavlija, Žige Petriča in Matije Krečiča, župan Vrhnike Daniel Cukjati bo pozdravil občinstvo, Cankarjevo črtico Zjutraj bo interpretiral dramski igralec Blaž Šef, slavnostna govorka bo dr. Alojzija Zupan Sosič, z nominirankama in nominirancem se bo pogovarjala Diana Pungeršič, o nagrajenki oziroma nagrajencu pa bo med prireditvijo odločala žirija v sestavi dr. Alenka Koron (ZRC SAZU), dr. Darja Pavlič (Univerza v Ljubljani), Alja Predan (predstavnica Upravnega odbora Cankarjeve nagrade), akademik Niko Grafenauer (SAZU) in prof. Ivan Verč kot predsednik (SC PEN). Za podelitev Cankarjeve nagrade skrbi Upravni odbor v sestavi izredna članica SAZU Nina Šenk, podpredsednica dr. Alojzija Zupan Sosič (Univerza v Ljubljani), Sonja Žakelj (predstavnica Občine Vrhnika), dr. Marijan Dovič (ZRC SAZU) in podpisani kot predstavnik SC PEN. Najlepše pri Cankarjevi nagradi pa je, da pri njej sodeluje in pomaga vsako leto vse več ljudi.

Se vidimo, Marko Golja

Eva Arh / flavta
Maja Blagovič
Sam Burstin / viola
Petra Greblo / violončelo
Vesna Jevnikar
Vladimir Jurc
Urška Križnik Zupan / harfa
Blažka Mraz / kljunasta flavta
Tadeja Pance / sopran
Matjaž Porovne / violina
Mojca Rukavina / violina
Jurij Souček
Alojz Svete
Boris Šinigoj / lutnja
Tomaž Šinigoj / baročna violina

Scenarij in režija
Vladimir Jurc

Ton
Nejc Staniša
Luč
David Francky

Produkcija
 OUR-LABYRINTH
 mira

**KOT SE PESEM ZGODI
 SE CELA KNJIGA ZGODI**

Prestol poezije ob izidu antologije:
 Meta Kušar VSE OD PREJ

Velika dvorana Slovenske filharmonije
 Ljubljana, 27. maj 2022 ob 19. uri

Vabilo veža kot vstopnica za dve osebi.

Moderatorji 1993 - Svila in vin 1997 - Julijana 2004 - Jagna 2008 - Uti 2014 - Peter 2015

*Gledam silo, ki odpre vrtnice v
 modri vazi. Gledam gospoda.
 Gledam kilometre stezic, ki tečejo v
 park. Utišan je. Brez oblin. Palača
 upadla. Srce pa žareče, prepojeno s
 svežim bogastvom. Kako naj te
 objamem v tujem gradu ta večer?
 Tako...*

VABILO

KOT SE PESEM ZGODI SE CELA KNJIGA ZGODI

Prestol poezije ob izidu antologije: Meta Kušar VSE OD PREJ

Velika dvorana Slovenske filharmonije Ljubljana, 27. maj 2022 ob 19. uri

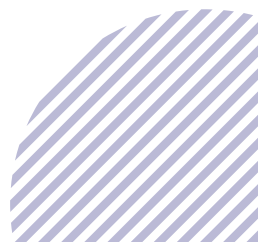
Eva Arh / flavta Maja Blagovič Sam Burstin / viola Petra Greblo / violončelo
 Vesna Jevnikar Vladimir Jurc Urška Križnik Zupan / harfa Blanka Mraz / kljunasta
 flavta Tadeja Pance / sopran Matjaž Porovne / violina Mojca Rukavina / violina
 Jurij Souček Alojz Svete Boris Šinigoj / lutnja Tomaž Šinigoj / baročna violina
 Scenarij in režija Vladimir Jurc Ton Nejc Staniša Luč David Francky

BOSNA IN VSE SVETOVNE BOSNE

Nada Bogdanović, Srednja trgovska šola Ljubljana, 2. letnik

Vojna ... Samo beseda, pa vendar lahko povzroči toliko bolečine. Vojna ... Beseda, ki je nihče noče slišati, še manj pa doživeti. Ljudje se ujamejo v prepir, si grozijo in ne popustijo. Vojna ... Stvar, ki se je začela iz nič in je vendar polna bolečine, strahu, trpljenja, žalosti in jeze. Mislim, da ni nič hujšega od besede, ki lahko uniči milijone življenj. Družine, prijatelji, ljubljani ... Izbrisani v sekundi. Vojna ... Večina vojn v teh dneh poteka zaradi ozemlja, le na zunaj so polne propagande za pomoč ljudem. Lažne propagande za zmago v vojni, v kateri nihče ne more zmagati, saj je boj do smrti. Ena stran žaluje za neupravičeno ubitimi, druga se zatakne v zanko ponosa, pohlepa in moči. Nikoli ne bo zmagovalcev, saj obe strani trpita posledice milijonov smrtnih žrtev. Posledice so tako velike, da jih bodo občutile še mnoge generacije za nami. Iz vojne ni bilo nikoli nič dobrega. Vojna ... Pohlep po moči in spoštovanju ter strahu. Vojna ... Pošast, ki bo uničila vse; tiste, ki želijo živeti v svobodi, in tiste, ki želijo več, kot bodo kdaj zares potrebovali. Mislim, da je to tisto, kar prinese bolečino in trpljenje. Nora strast, ki vodi v vojno. Pohlep ... Beseda, ki vzbudi najslabši občutek od vseh. Pohlep ... Občutek, da se vsi sovražijo, a jih kljub temu družijo ista misel, ki jo imajo zakopano globoko v sebi. Pohlep ... Bolestna želja, zaradi katere voditelji lažejo svojim ljudem. Pohlep ... Pokvari najčistejše duše. Tudi tisti, ki trdijo, da so nedolžni, se mu ne zmorejo upreti. Pohlep ... Kaj je hujšega, kot želeto več, kot potrebuješ, in trditi, da pomagaš nemočnim, medtem ko jim jemlješ vse. In za kaj? Moč? Moč ... Želja po moči. Po spoštovanju. Zaradi strahu. Vse nas bo pripeljalo v propad. Pa vendar ... Pa vendar ... Tisti, ki to začnejo, ne bodo nikoli spoštovani. Kajti ljudje bodo sprevideli njihove laži. Prezare. In vendar. Moč ... Samo beseda, pa vendar zatira vse močne. Moč ... Vsi, ki so izdali mir, so po zmagi spoštovani. Videti so kot močni, zvesti ... resnični junaki. In vendar. Ti gospodarji niso nič boljši od ljudi, ki jih imenujejo sovražniki. Sovražnik ... kdo je sovražnik? Zlobnež. Nekdo, ki se preprosto ne strinja s tem, kar »predpisuje« svet. Osebo, ki ne ustreza njihovi zamisli, ljudje zelo hitro označijo za zlobneža. Modre oči, blond lasje, krst. Nimaš tega? Zlodej. Sovražnik. Ali ne igraš po pravilih? Slab tip. Sovražnik. Ti ni vseč, kako stvari potekajo? Slab tip. Sovražnik, sovražniki. Vsi sovražniki. Nikoli ljudje z drugačnim pogledom na življenje. Ne zato, ker smo živeli tisoč življenj, ampak zato, ker smo živeli drugačno življenje v istem času in to ni bilo dobro za vse. Zato smo se odločili, da ne bomo sledili scenariju. Da ne sledimo temu, kar nam je nekdo zapisal. Ne bomo delali tistega, kar je izbral nekdo drug, ker ne ustreza našemu značaju. Naša zgodba. Naš lok. Naša pripoved. Naša vizija. Naša usoda. Usoda ... Lahko ji rečemo usoda. Za vse nas, ki ne ustrezamo pripovedi, ki so jo napisali. Za vse nas, ki ne ustrezamo pripovedi, ki jo pišejo. Za vse nas, ki ne ustrezamo pripovedi, ki so si jo že napisali v glavi. Za vse nas, ki smo sovražniki. Zlobneži. Ker lahko narediš iz nas njih. Zlobneži. Toda nikoli ne boste živeli tisoč življenj v tej mali sekundi, ki smo jo imeli.

Čeprav ste junaki. Ljubljeni. Blagoslovljeni. Hvaljeni, čeprav za nas niste nikoli niti trenili z očesom, saj smo mi zlobneži. Tako smo stoletja skrivali pravo identiteto svojega naroda. Stoletja pozabe, kdo smo, ker so nam tako ukazali. Stoletja so nam govorili, kako ravnati in se skrivati, da nas ne bi našli. Kako nas ne bi našli? Zakaj? Naša barva kože, naša vera, naša ideologija, naša etnična pripadnost, naša ljubezen. Je to ljubezen? Nedolžnost, ki nikoli ne more zares obstajati brez tesnobe. Ali ne smemo ljubiti nekoga samo zato, ker je drugačen od nas? Kako drugačen? Ali smo pokvarjena plošča, ki ji je usojeno, da vedno znova propade, ker je nekdo drug to rekel tolikokrat, da se je zataknilo? Ali nam je usojeno povzročati bolečino in trpljenje samo zato, ker je tako pričakovano? Ali naj še naprej ne uspevamo, ker smo preleni, da bi se spremenili? Ker smo preleni, da bi odprli svoj um za možnosti, ki se porajajo na vsakem koraku in nagovarjajo človeško telo in možgane? Ali postanemo negativci, ker ne ustrezamo več scenariju, ali smo bili taki že rojeni? Ali nam je usojeno, da se nikoli ne bomo zapisali v zgodovinske knjige kot kaj drugega? Zlobneži za koga? Tudi mi smo rešitelji. Rešitelji za vse tiste, katerih strahovi so prišli na dan. Njih nagovarjamo in priznavamo, zato smo njihovi heroji. Vse je odvisno od tega, kdo pripoveduje zgodbo, kdo piše zgodovinske knjige. A tega se nikoli ne vidi. Nikoli ni sivo in zamegljeno, vedno je le črno in belo. Nikoli z obeh strani. Vedno samo ena plat medalje. Tisti, ki ga ljudje radi slišijo, ustreza njihovi filozofiji, njihovi morali. Morala ... Kaj je morala? Samo kup idej, združenih in prirejenih, da so ljudje videti dobri. V resnici so to le častna oblačila, ki jih nosijo, da izgledajo sijoči in ugledni. Na ta način se lahko pretvarjajo, da so dobri, medtem ko počnejo vse, kar jih je pripeljalo na njihov prestol. Do njihove krone. Da dobijo, kar hočejo. Povedali vam bodo, da nikoli ne bodo prizadeli nedolžne duše, a njihova definicija nedolžnega je tako črna, da niti najbolj izobražen psiholog v njej ne bi mogel najti sledi belega, nedolžnega. Hinavščina, ki jo držijo visoko in mogočno. Bolečina in trpljenje, ki ju bodo utrpeli tisti, ki odobravajo njihovo samohvalo. Bahajo se s svojo moralo in dobroto, hkrati pa nagrajujejo krivico. Ne da se razumeti hinavščine, ki jo izvajajo te močne roke. Lahko bi govorili naslednjih pet dni in pet noči, da je vse narobe in vse prav, pa vendar ... jaz sem kriva. Zaradi pohlepa, poželenja po moči, vsega, kar nočem biti, ker sem šla skozi isto stvar kot tisti, ki zdaj trpijo. Brez sramu sem poslušala hinavce, ki so govorili o svojih idealih, in jim pustila, da se mi zalezejo v možgane kot goba, ki posrka vodo, to nujno življenjsko tekočino. Tudi sama sem govorila o idealih, čeprav me bodo v zgodovinskih knjigah imenovali za zlobneža. Sovražnik. Zdaj, ko se je moj pogled na svet povsem spremenil in ko ležim budna, si mislim, da sem enako slaba kot tisti, ki jih preziram. Ne morem spremeniti, kdo sem bila, saj sem bila še otrok. Dolžnost starejših je bila, da bi mi prikazali obe strani in mi pustili, da izbiram. Vendar nisem imela izbire, tako kot je niso imeli vsi tisti, ki jih zgodovina imenuje zlikovci. Priznam, da bi si nekateri od teh zaslužili usodo, hujšo od tiste, ki jim je bila dana. Kot vsi tisti, ki so morali sami odkriti drugo plat zgodbe, ker so bili njihovi domnevni angeli varuhi naučeni istega, kar pridigajo zdaj, ker se preveč bojijo, da bi iskali novo idejo, ki bi jim končno lahko prinesla mir.

Toda večina zlikovcev, o katerih sem brala, je samo branila vse, kar jim je še ostalo od tega, kar je bilo nekoč njihovo. Ker je bilo to vse, kar so kdaj vedeli. Enako zaslepljena sem bila tudi sama. Videla sem obe strani, pa vendar sem izbrala stran naših voditeljev, ki jim sledi večina. Izbrala sem stran, zaradi katere me bodo ubili, a to bo le telesna smrt, zakaj umrla sem že tisočkrat. To pišem kot nekdo, ki komaj vstopa v odraslost, a se zavedam, da odraslosti ne bo, ker mi ni bilo namenjeno dolgo živeti. Ljudje se bojijo sprememb in naredijo vse, da bi jih preprečili. Tega jim ne morem očitati. Če ne bi uvidela obeh strani, bi imela verjetno isto mnenje kot večina. Karkoli že se bo zgodilo in me bo kdo vprašal o moji strani, bom rekla samo: »Ljudje.« Kajti nikoli niso krivi tisti, ki so bili nahranjeni z lažmi, katerim so zaupali, da bodo pomagali. Ker nikoli ne bodo krivi ljudje, ki niso nikoli razumeli, kaj pomeni svoboda. Ker sem tako zlomljena, kot sem zdaj, dovolj privilegirana, da lahko govorim o ljudeh, ki niso. Kdo se mora boriti v vojni, ki je ni hotel? Ni izbire. Vodja jim obljubi, da bodo svobodni, če bodo poslušni, vendar večina ne vidi njenega konca. Mislijo, da so na napačni strani zgodovine, ker so jim tako povedali. Ne vidijo konca predora. Vsakič ko mislijo, da so se mu približali, se le še bolj oddaljuje. Ljudje. Nisem slišala, da bi se še kdo postavil na mojo stran in žal mislim, da ne bom. Ampak če me vprašate, bom stala tam, kjer mislim, da je moje mesto, ker sem dobila svoje mesto. Videla sem obe strani, nobena ni imela prav niti ni bila v zmoti, obe sta si samo želeli preživeti, spet živeti v miru. Mir ... Vsi si ga želimo, vendar smo preveč sebični, pohlepni. Mir ... To, kar nam je bilo obljubljeno ob rojstvu. Mir ... Nekaj, po čemer so naši predniki hrepeneli, ko so živeli v peklu, a se kasneje smejali, kot da se ni nič zgodilo. Kot da se polovica ljudi, ki so jih poznali, ne bi izgubila v statistiki, številkah, zgodovini. Mir ... Nekaj, po čemer hrepenimo, a ne bo prišlo, dokler bomo pustili, da obstaja pohlep. Ne pravim, da nisem kriva. Kriva sem, tako kot vsi, saj smo si navsezadnje vsi enaki. Če bomo zanamce uspeli prepričati, naj se učijo iz naših napak in ustvarijo boljši svet, bo prihodnost morda nekoliko svetlejša. Ker na koncu dneva lahko rečemo samo ... Mir. Ljudje. Usoda. Zlobneži. Sovražniki. Moč. Pohlep. Vojna. ... samo besede ...

UTEMELJITEV ŽIRIJE

Žirija v sestavi dr. Bogomila Kravos, Tanja Tuma in Maja Ferjančič je sprejela odločitev, da nagrado za najboljši srednješolski esej v kategoriji 1. in 2. letnik z naslovom Bosna in vse svetovne Bosne prejme Nađa Bogdanović.

Esej izpod peresa Nađe Bogdanovića »Bosna in vse svetovne Bosne« je tragična zgodba, v kateri nas avtor preizprašuje po naših vrednotah. Ves čas je prisotna refleksija o uničujočem stanju družbe in njenih akterjev. Avtor se vprašuje »Kaj je hujšega, kot želeti več, kot potrebuješ, in trditi, da pomagaš nemočnim, medtem ko jim jemlješ vse?«

Skozi celotno besedilo sledimo preigravanju dvojice, dualizmu pojma in dejanja. »Nikoli ljudje z drugačnim pogledom na življenje. Ne zato, ker smo živeli tisoč življenj, ampak zato, ker smo živeli drugačno življenje v istem času in to ni bilo dobro za vse. Zato smo se odločili, da ne bomo sledili scenariju. Da ne sledimo temu, kar nam je nekdo zapisal. Ne bomo delali tistega, kar je izbral nekdo drug, ker ne ustreza našemu značaju. Naša zgodba. Naš lok. Naša pripoved. Naša vizija. Naša usoda. Usoda.«

Žirijo je prepričalo nevsiljivo in tenkočutno pisanje avtorja, ki prebudi in bralcu ponudi pomemben premislek o družbi; ne le njeni preteklosti, temveč toliko bolj o njeni prihodnosti.

Julian Assange

Na Trgu republike protest v podporo Assangeu in svobodi medijev

Govor pred Britanskim veleposlaništvom, protest 4. 5. 2022, Tanja Tuma

Včeraj je bil svetovni dan svobode medijev, a prvak svobode govora, publicist in novinar Julian Assange še vedno gnije v ječi. Mednarodni in slovenski PEN si močno prizadevamo, da bi ga končno izpustili na prostost, saj je eno naših temeljnih načel zaščita svobode govora, brez katere ni demokracije in miru v svetu. Na 54. mednarodnem srečanju pisateljev na Bledu bomo razpravljali točno o tem, kako je globalna etika zamrla in z njo mir na svetu.

Julian Assange ni kriminallec, ni vojni zločinec, a v raznih oblikah zapora in izolacije živi že eno desetletje samo zato, ker je razgalil hipokrizijo demokracij, ki so v vojnah v Iraku in Afganistanu izgubile človeški obraz.

Julian Assange ni vohun, a mu v Združenih državah grozi za nekaj človeških življenj dolg zapor zaradi izdajstva.

Julian Assange ni nasilnež, a ga v belmarškem zaporu držijo v popolni osami, samici, kar načenja njegovo fizično in psihološko stanje.

Julian Assange je človek, a so mu kršene vse človekove pravice; že vrsto let se njegovo življenje meri v korakih na nekaj kvadratnih metrov jetniških celic in sob.

Julian Assange je državljani Avstralije, ki je še vedno del Commonwealtha, a ga Združeno kraljestvo mogoče predaja tretji državi – Združenim državam.

Zakaj?

Zakaj Julian Assange, ustanovitelj spletne platforme Wikileaks, ki jo lahko doseže milijarde uporabnikov po vsem svetu, ne more narediti več kot nekaj korakov levo in desno?

Zakaj publicist, ki je razgalil nehumane postopke vlad in politikov na Wikileaksu ne more poljubiti svoje neveste na poročni dan?

Zakaj pogumen novinar, ki je osebno življenje žrtvoval za svobodo govora verujoč v novinarstvo kot četrto vejo oblasti, ne more z otroki uživati pomladnega dne?

Zakaj ga preganjajo demokratične vlade, ki bi morale kritiko in resnico sprejemati v duhu razvoja učeče družbe?

Ali demokracija ne prenese resnice?

Britanska demokracija se ponaša z izjemno zgodovino in je ena najstarejših na svetu. Čas je, da to tudi dokaže. Zato v imenu Slovenskega PEN-a apeliram na britansko notranjo ministrico gospo Priti Patel, da prepreči izročitev Juliana Assangea Združenim državam in opusti vse tožbe zoper njega. Čas je, da ta vitez svobodne besede spet prosto zaduha. Čas je, da ga izpustite iz ječe.

Edina krivda Juliana Assangea je, da je vladam pokazal kdo in kaj so tudi v vojnih razmerah. Da so konvencije in listine, ki so jih podpisale, le prazen papir.

Zdaj krivijo zrcalo, ker jim ni všeč njihova podoba v njem.

Čas je, da pogledajo resnici v oči in izpustijo človeka, ki jo je objavil.

Čas je, da politiki demokracijo oblikujejo tako, da bo ne samo na zunaj, temveč tudi navznotraj dobra in iskrena, namenjena predvsem ljudem. Potem se zrcala ne bo treba več bati.

Slovensko vlado pozivamo, da z vsemi diplomatskimi naporji pomaga Julianu Assangeu, novo izvoljene stranke in prihodnjo vlado pa bi rada spomnila, da so se javno zavezale, da bodo to tudi storile. Izvolili smo vas, zdaj imate priložnost, da pokažete, ali razumete svobodo govora in ali razumete svobodo.

Demokracija, ki zatira resnico, ni prava demokracija.

[POVEZAVA](#)

Govor pred Britanskim veleposlaništvom, protest 4. 5. 2022, dr. Uroš Lipušček

V svojem kratkem nagovoru se bom omejil na Assangev primer, vrh ledene gore preganjanja svobode in raziskovalnega novinarstva, ki je na žalost oplazilo tudi našo državo. To potrjujejo tudi najnovejši dogodki na RTV Slovenija, v prvi vrsti odstranitev legendarnega voditelja Studia City Marcela Štefančiča, kar je višek cenzure sil, ki so izgubile volitve.

»Svoboda je odvisna od svobode tiska in je ni mogoče omejiti, ne da bi jo izgubili.« To resnico je po razglasitvi neodvisnosti ZDA izrekel Thomas Jefferson, glavni tvorec ameriške ustave. Bila je tako pomembna, da je ameriški kongres pozneje k ustavi dodal tako imenovani »first amendment« – prvi amandma, ki preprečuje izvršni oblasti, da kakorkoli zakonsko omeji svobodo tiska. Kako je torej mogoče, da so v ZDA, ki že od prve svetovne vojne naprej varujejo tako imenovani svetovni liberalni ustroj, pozabili na ta železni zakon ameriške demokracije? Da nekaj ni prav, potrjuje tudi nedavna ustanovitev sveta za upravljanje z dezinformacijami, ki omogoča vladno cenzuro.

Pri preganjanju Assangea Washingtonu pomaga tudi britanska politična elita, ki je očitno prav tako pozabila na tisoč let staro magno karto, daleč najpomembnejši britanski politični dokument, na katerem temelji današnja zahodna demokracija. Kaj je Assangeev smrtni greh, zaradi katerega mu grozi ne samo izročitev ZDA, ampak verjetno tudi doživljenjski zapor? Objavil je na tisoče tajnih uradnih ameriških dokumentov, ki potrjujejo vpletenost ZDA ne samo v številne vojaške intervencije, ampak tudi zločine širom sveta.

Namesto da bi dobil priznanje, ker je s svojim dejanjem opozoril na najbolj grobo kršenje ameriške ustave in mednarodnega prava, je Julian Assange postal žrtev največjega lova v zgodovini na nekega oporečnika. Verjetno najbolj znani še živeči intelektualec Noam Chomsky je v zvezi z njegovim primerom izjavil: »Če bi sledili sodni praksi, uporabljeni na sojenju nacističnim vojnim zločincem v Nürnbergu, bi na večalih končali vsi povojni ameriški predsedniki.«

Preganjanje Assangea je odraz totalne krize mednarodne morale in pomeni nevarno drsenje vodilnih zahodnih demokracij v avtoritarnost. Če bi britansko sodstvo spoštovalo zlato pravilo demokracije, to je dosledno spoštovanje procedure oziroma pravnega reda, bi morali Assangea že zdavnaj oprostiti. V njegovem primeru je bilo namreč med drugim grobo kršeno pravilo zaupnosti med advokatom in obtožencem, saj je Cia prisluškovala vsem njegovim zaupnim pogovorom z odvetniki.

Zato od ameriških oblasti zahtevamo, da odstopijo od kazenskega pregona Juliana Assangea, od britanskih oblasti pa, da ga takoj izpustijo na prostost. Slovensko vlado je slovenski PEN pozval, da mu ponudi politično zatočišče. Predsedniki strank, ki bodo sestavili novo vlado, so javno obljubili, da bodo to storili.

Če se bo Dreyfusov proces 21. stoletja nadaljeval, novinarji, ki bodo raziskovali domnevne ameriške zločine, ne bodo nikjer več varni pred maščevanjem, in to ne glede na državljanstvo, saj poskušajo ZDA kot dominantna svetovna sila svoje notranje pravo razširiti po vsem svetu. Tega dejstva se očitno premalo zavedajo, kar dokazuje anemična mednarodna akcija za njegovo izpustitev. Zato pozivam kolege novinarje z RTV Slovenija, da se udeležujejo protestov za svobodo tiska in drugih medijev.

Lojze Wieser in Lidija Golc

V četrtek, 28.4.2022, je v prostorih Slovenske matice mag. Lidija Golc vodila pogovor in branje o »izkušnjah slovenskih založnikov na Koroškem« Udeleženci: leta 1954 rojeni založnik, urednik, avtor knjižnih in TV-uspešnic, večkrat nagrajeni kritični publicist ter angažiran mirovnik profesor **Lojze Wieser** (celovski založbi Wieser in Drava), leta 1968 rojeni zgodovinar in slovenist, (so)avtor vrste razprav ter knjig, urednik, prevajalec in dejaven prenoviteljski kristjan **mag. Hanzi Filipič** (celovška Mohorjeva založba).

Tednik PEN, glasilo Slovenskega centra PEN, št. 17/2022

Izdal: Slovenski center PEN, Tomšičeva 12, 1000 Ljubljana
Zanj: Predsednica Tanja Tuma

Uredništvo

Odgovorna urednica: Tanja Tuma

Glavna urednica: Maja Ferjančič

Oblikovanje: Maja Ferjančič

Leto izdaje: maj 2022

Kraj: Ljubljana

ISSN 2784-7586

Publikacija Tednik PEN je brezplačna.

POVEZAVA

<https://www.penslovenia-zdruzenje.si/tednik>

Naslovna fotografija: Lucas Miguel